

Osztályozás	
Tárgy	425.091
" 1959"	
Témakör	
Helyszám	
Budapestre vonatkozó újságcikkek	
Szerző:	Rónai Mihály András
Cím:	
Forrás:	NAPRÓL NAPRA
Műemlék és emlékmű	
Népmalomban 1959. V. 25.	

A tegnapi lapban — azahogy a maiban, hisz' szerda van még, amikor e sorokat rovom — lapozás közben két helyütt is megálltam, eltűnődtem. Először a címoldalon, ahol a New York-palota helyreállított tornya volt látható, immár állványozás nélkül, szépen, szabadon. Aztán a második oldalon, a hirdásnál, hogy Ady Endre szobrát a Liszt Ferenc téren novemberben már le is leppezik, s hogy tervezik Dózsa György szobrát is, Budára, a Vár mögé, a Palota tere.

Hadd írnom le, ami eszembe jutott.

A PALOTA TORNYA. Fellélegeztem, amikor megláttam. Szemem láttára kétszer dőlt romba, szemem láttára kétszer épült fel újra, tizennégy éven belül.

Cirógtam Budapest köveit, hiszen a fia vagyok — s boldogság látnom, hogy együtt cirógtatjuk mindnyájan, gyermekei. A palota tornyát külön is, most hogy másodszer is felépült; mert azt — csupa merő szeretetből — még külön veszedelem is fenyegette nemrég. Hisz' emlékeznek tán reá: mekkora vita zendült fel pusztulásai után mind a kétszer, hogy tornyostul állítsák-e helyre a palotát vagy nélküle.

No, szerencsére semmi baj, tornyostul állították helyre, megvan másodszer is. Azzal az örömmel nézem, ahogy a falusi ember a faluja felépült tornyát láthatja viszont, csak mert soká fájt neki a levegőben a helye.

S nem is holmi szentimentalizusból csupán, nem is mintha féltisnek tisztelném a műemlékeket. Eszemben sincs még az építészeti esztétika sem, a New York-palotának, mint alkotásnak műbírálata. De Hauszmann Alajos, az alkotó kétségkívül művész volt, nem is akármilyen, műve pedig kétségkívül műalkotás. Abból pedig, aki restaurálja, elvennie vagy hozzáadnia éppúgy nem szabad, ahogy a műfordítónak is tilos szonettet tizenhárom sorban, vagy eposzt epigrammatikusan tolmácsolnia. Verset le nem fordíta-

ni, műemléket helyre nem állítani szabad; de ha lefordítják, ha helyreállítják, abban egyetlen ütemet is elvéteni, egyetlen cífrázatot is elhanyagolni tilos.

A műalkotás törvényének tisztelete örvendeztet meg, hogy elve városépítő gyakorlatunkban érvényesül.

DOZSA GYÖRGY SZOBRA. Erről csak egy szót — s ne is az enyémet. A *Petőfiét*.

Ez a szó pedig ellene szól annak, hogy ha elayeri végre az ország szívében emléket, hát a Vár mögött, a Palota tere dugva nyerje el Dózsa György. Aki fel-lapozza Petőfi Sándor prózaj írásait, megtalálja bennök a paszszust, ahol Petőfi Budapestre Dózsának szobrát álmodik — s hozzá teszi mindjárt, hogy odaálmodja ő bizony a magát is, közelebe, mellé.

Nincs könnyebb, mint engedelmeskednünk Petőfinek; niacs könnyebb és — nincs is helyesebb. Az ő szobra, a *Petőfié — anyám, az álmok nem hazudnak* — ott áll már a pesti Duna-parton, ahová Dózsát várja, ott emeli esküvésre érckezét. Szemközti vele, kissé oldalvást, Dózsa szobráért kiált hatalmasat a Dunára a nagyszerű térség, melyen az Erzsébet királyné szobrának hajdan szállást adó kis *tempietto* ma értelmetlenül áll, Arra fordul Petőfi, költői, történelmi s művészi megoldásnak sincs tökéletesebb, a Vár mögöttinél százszor különb. Hadd teljék be jövődölése Petőfinek. Dózsa mellett akart állni ő. Álljon ott.

Még megoldható a dolog: van rá idő és van rá — precedens. Arról is határozat volt már, hogy Ady Endre szobrát a Margitsziget rejtékére tegyék. Négy-öt éve ennek, szó emelkedett ellene — s Ady Endre szobra, ott, ahová való, a város forró szívében, novemberben állni fog.

Alljon ki, ahová való, a pesti Duna-partra, s ahol neki Petőfi mutatott helyet, Dózsa is.

Rónai Mihály András